JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
JEAN MISCHO
16 päivänä maaliskuuta 2000 *

1. Euroopan parlamentti on 10.5.1999 hakenut muutosta yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen 9.3.1999 antamaan tuomioon,[1] joka koskee parlamentin virkamiehen Pierre Richardin parlamenttia vastaan nostamaa kannetta.

2. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on esittänyt oikeudenkäynnin perustana olevat tosiseikat seuraavasti.

3. Euroopan parlamentin julkaistua vuonna 1996 avointa virkaa koskevan ilmoituksen täyttääkseen Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen (jäljempänä henkilöstösäännöt) 29 artiklan 1 kohdan mukaisessa palvelukseenottomenettelyssä palkkaluokan A 3 jaostopäällikön viran hallintoasioita käsittelevässä pääosastossa (jäljempänä PO VI) olevan infrastruktuuri ja sisäiset palvelut -nimisen osaston A laitteista ja sisäisistä palveluista vastaavassa jaostossa, PO VI:n pääjohtaja katsoi, että niistä kahdestatoista henkilöstä, joiden hakemus voitiin käsitellä ylennyksenä tai siirtona, kahdella oli tarvittava pätevyys ja he täyttivät tehtävän hoitoon vaadittavat edellytykset. Pääjohtaja ehdotti nimittävälle viranomaiselle (eli Euroopan parlamentin puhemiehistölle) Richardin nimittämistä tähän virkaan.

4. Nimittävä viranomainen päätti kuitenkin laajentaa viran mahdollisten hakijoiden joukkoa ja ottaa huomioon erityisistä väliaikaisista toimenpiteistä Euroopan yhteisöjen virkamiesten palvelukseen ottamisessa Itävallan, Suomen ja Ruotsin jäseneksi liittymisen vuoksi 20 päivänä maaliskuuta 1995 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 626/95[2] mukaisesti uusien jäsenvaltioiden kansalaisille järjestettyjen, palkkaluokan A 3 virkoja koskevien avointen kilpailujen tuloksena laaditut varallaololuettelot.

5. Saatuaan tietää PO VI:n pääjohtajan tekemästä valinnasta henkilöstöjaoston päällikkö lähetti hänelle 23.9.1996 ilmoituksen, jonka sanamuoto oli seuraava:

"Edellä mainitun avointa virkaa koskevan ilmoituksen johdosta olette 25.7.1996 päivätyssä tiedonannossanne arvioineet, että kahdestatoista mahdollisesti siirrettävästä

* Alkuperäinen kieli: ranska.

1 — Asia T-273/79, Richard v. parlamentti (Kok. H. 1999, s. II-235, jäljempänä valituksenalainen tuomio).

2 — EYVL L 66, s. 1.

tai ylennettävästä hakijasta vain kahdella on tarvittava pätevyys ja he täyttävät kyseessä olevassa avointa virkaa koskevan ilmoituksessa vahvistetut perusedellytykset, ja ehdottaneet tällöin Richardin ylentämistä.

Avoimen viran mahdollisten hakijoiden joukon laajentamiseksi pyydän teitä parlamentin puhemiehen ohjeiden mukaisesti ottamaan huomioon uusien jäsenvaltioiden kansalaisille järjestettyjen, palkkaluokan A 3 virkoja koskevien avointen kilpailujen tuloksena laaditut varallaololuettelot ennen lopullisen päätöksen tekemistä."

6. PO VI:n pääjohtaja vastasi henkilöstöjaoston päällikön ilmoitukseen 26.9.1996 päiväämällään tiedonannolla, jossa hän ilmoitti, että on nimittävän viranomaisen asia esittää lausunto Richardin nimittämistä koskevasta ehdotuksesta ja ettei menettelyn silloisessa vaiheessa ollut syytä tutkia muita varallaololuetteloita.

7. PO VI:n pääjohtaja mainitsi 11.10.1996 päivätyssä toisessa tiedonannossaan Richardin nimittämistä koskevaan esitykseen johtaneet toiminnalliset perusteet seuraavassa lisäyksessä:

"Jos nimittävän viranomaisen on pidettävä maantieteellisiä perusteita ammattitaitoa tärkeämpinä, voin Ruotsin (PE/79/A), Suomen (PE/78/A) ja Itävallan (PE/77/A) kilpailujen tuloksena laadittuja hakijoiden luetteloita tarkasteltuani katsoa, että täytettävään virkaan voi mahdollisesti soveltua, tosin epäilemättä pitkän ja vaikean sopeutumisajan jälkeen, kaksi ehdokasta, jotka voidaan asettaa seuraavaan etusijajärjestykseen: 1) S. (Ruotsin kansalainen), 2) P. (Suomen kansalainen)."

8. Nimittävä viranomainen nimitti 9.1.1997 avoimeen virkaan S:n, joka on Ruotsin kansalainen.

9. Richard valitti asiasta 6.5.1997 ja vaati nimittävän viranomaisen päätöksen kumoamista. Valitus hylättiin ja parlamentin puhemies osoitti Richardille kirjeen, jossa todettiin muun muassa seuraavaa:

"Puhemiehistö on nimittävänä viranomaisena tutkinut valituksenne ja valtuuttanut minut antamaan teille tiedoksi sen tekemän päätöksen sekä päätöksen perustelut.

Ensiksi haluan muistuttaa, että nimittävän viranomaisen ei avointa virkaa täyttäessään tarvitse välttämättä suorittaa ylennystä tai siirtoa, vaikka sillä on tällaisia kelpoisuusvaatimukset täyttäviä hakemuksia, vaan nimittävän viranomaisen täytyy ainoastaan vuoron perään tutkia, voidaanko kunkin henkilöstösääntöjen 29 artiklan 1 kohdan mukaisen menettelyn avulla löytää mah-

dollisimman pätevä, tehokas ja ehdottoman luotettava henkilö.

Nimittävä viranomainen tutki mahdollisesti siirrettäviä ja ylennettäviä hakijoita ja katsoi, että kelpoisuusvaatimukset täyttävien hakijoiden vähäinen määrä ei tarjonnut riittävästi valinnanvaraa viran täyttämiseksi. Vaihtoehtojaan lisätäkseen nimittävä viranomainen päätti siirtyä tarkastelemaan yleisten kilpailujen tuloksena laadituissa varallololuetteloissa olevia hakijoita sen sijaan, että se olisi nimittänyt jommankumman ylennystä pyytäneistä kelpoisuusvaatimukset täyttävistä hakijoista. Nimittävällä viranomaisella on tältä osin laaja harkintavalta, eikä se ole tällä päätöksellään loukannut henkilöstösääntöjen mukaisia oikeuksianne kyseessä olevan viran hakijana.

— —

Arvioituaan, että kummankin ehdotetun hakijan [3] ansiot olivat pääosin samanlaiset ja että kumpikin täytti asetetut edellytykset ja pätevyysvaatimukset — ja että yksikön etua ja hakijoiden henkilökohtaisten ansioiden huomioon ottamista koskevat ehdottomat vaatimukset siten oli täytetty — nimittävä viranomainen päätti ottaa huomioon vielä muita valintaperusteita, nimittäin tarpeen varmistaa uusien jäsenvaltioiden kansalaisten riittävä edustus henkilöstösääntöjen 27 artiklan tavoitteen mukaisen henkilöstön maantieteellisen tasapainon palauttamiseksi."

10. Saatuaan tämän vastauksen Richard nosti kanteen yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumosi valituksenalaisella tuomiollaan sekä S:n nimittämispäätöksen että siihen liittyneen palvelukseenottomenettelyn.

11. Nyt käsiteltävänä olevassa muutoksenhaussa parlamentti vaatii valituksenalaisen tuomion kumoamista yhteisön oikeuden vastaisena.

12. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointia koskevan selvityksen osalta viittaan valituksenalaiseen tuomioon.

Valituksen tutkittavaksi ottaminen

13. Richard riitauttaa valituksen tutkittavaksi ottamisen edellytykset kahdella perusteella.

14. Hän vetoaa siihen, että valitukseen ei ole liitetty nimittävän viranomaisen päätöstä valituksen tekemisestä.

3 — Kyseessä on pääjohtajan valitsemat kaksi hakijaa.

15. Tätä ensimmäistä oikeudenkäyntiväitettä ei voida hyväksyä. Henkilöstösääntöjen 2 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan näet kukin toimielin määrää henkilöt, jotka kyseisessä toimielimessä käyttävät nimittävälle viranomaiselle henkilöstösäännöissä annettua toimivaltaa.

16. Nimittävä viranomainen on siis osa sitä toimielintä, joka sen on asettanut, ja voi käyttää vain sille siirrettyä toimivaltaa.

17. Henkilöstösääntöjen 91 a artiklan nojalla virkamiesten kanteet "nostetaan sitä toimielintä vastaan, jonka alaisuuteen nimittävä viranomainen kuuluu". On siis kiistatonta, että Richard on toiminut oikein nostaessaan kanteensa parlamenttia vastaan.

18. EY:n tuomioistuimen perussäännön 49 artiklan toisen kohdan mukaan muutosta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätökseen "voivat hakea kaikki asianosaiset, joiden vaatimukset on kokonaan tai osittain hylätty". Koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli kumonnut Richardin riitauttaman parlamentin päätöksen, parlamentilla oli oikeus hakea muutosta nyt käsiteltävällä valituksella, ilman että siihen tarvittiin minkäänlaista nimittävän viranomaisen päätöstä tai lupaa. Ei ole edes väitetty, että parlamentin sisäisessä organisaatiossa muutoksenhaun edellytykseksi olisi asetettu nimittävän viranomaisen päätöstä.

19. Richard esitti 27.1.2000 pidetyssä istunnossa toisen oikeudenkäyntiväitteen, joka perustui siihen, ettei parlamentilla ole oikeussuojan tarvetta.

20. Richard väitti, että parlamentti oli 4.10.1999 tekemällään päätöksellä peruuttanut avointa virkaa koskevan ilmoituksen, jonka perusteella S. oli nimitetty, eikä parlamentti ole kiistänyt tätä väitettä. S. nimitettiin toiseen virkaan ja PO VI:n osaston A laitteista ja sisäisistä palveluista vastaavan jaoston päällikön virka, jota Richard oli hakenut ja johon S. oli nimitetty, poistettiin organisaatiosta. Richard katsoi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion kumoavalla ja siten S:n nimityksen kyseiseen virkaan vahvistavalla yhteisöjen tuomioistuimen tuomiolla ei tämän vuoksi ole käytännön merkitystä. Valitus on siis aiheeton.

21. Richard korostaa myös, että hänellä oli yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 42 artiklan 2 kohdan nojalla oikeus asian käsittelyn kuluessa esittää tämä uusi peruste, koska se perustui kirjallisen käsittelyn aikana esille tulleeseen tosiseikkaan.

22. On myönnettävä, että asia on todella näin, sillä parlamentin valitus oli toimitettu 10.5.1999, vastine oli toimitettu 15.7.1999 ja ilmoitus avoimesta virasta oli peruutettu 4.10.1999. Richardilla oli siis oikeus vedota tähän uuteen perusteeseen suullisessa käsittelyssä.

23. Parlamentti huomauttaa kuitenkin, että sen oikeussuojan tarve ei ole lakannut. Asiaa tarkentamatta parlamentti viittaa tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa Antillean Rice Mills ym. vastaan komissio 14.9.1995 antamaan tuomioon. [4]

24. Kyseisen tuomion merkityksellisissä kohdissa todetaan seuraavaa:

"59 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kumoamiskanne voidaan tutkia vain siltä osin kuin kantajalla on oikeussuojan tarve saada riidanalainen toimi kumotuksi — — . Tällaisesta oikeussuojan tarpeesta on kysymys ainoastaan, jos toimen kumoamisella saattaa sinällään olla oikeudellisia seurauksia (ks. asia 53/85, Akzo Chemie v. komissio, tuomio 24.6.1986, Kok. 1986, s. 1965, 21 kohta).

60 Tältä osin on muistettava, että perustamissopimuksen 176 artiklan mukaan kumotun toimen antaneen toimielimen on toteutettava tuomion täytäntöön panemiseksi tarvittavat toimenpiteet. Nämä toimenpiteet eivät tarkoita säädöksen häviämistä sellaisenaan yhteisön oikeusjärjestyksestä, koska tämä seuraa olennaisesti siitä, että tuomioistuin kumoaa toimen. Toimenpiteet tarkoittavat pikemminkin kumoamistuomiossa todettujen lainvastaisuuksien vaikutusten hävittämistä. Jo täytäntöön pannun tai toisella toimella sillä välin korvatun toimen kumoamisella saattaa aina olla oikeudellisia vaikutuksia. Itse asiassa tällainen kumoaminen sisältää velvollisuuden toimen antaneelle toimielimelle ryhtyä tuomion täytäntöönpanemiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin. Näin kyseisen toimielimen saattaa täytyä palauttaa kantajan tilanne kohtuulliseksi tai estää se, että annettaisiin uusi samanlainen toimi [5] (ks. asia 92/78, Simmenthal v. komissio, tuomio 6.3.1979, Kok. 1979, s. 777, 32 kohta; em. tuomio asiassa Akzo Chemie v. komissio, 21 kohta, ja asia 207/86, Apesco v. komissio, tuomio 26.4.1988, Kok. 1988, s. 2151, 16 kohta)."

25. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mainitsemissa asioissa annetuissa tuomioissa yhteisöjen tuomioistuin onkin kiinnittänyt erityistä huomiota sovellettavien sääntöjen selventämiseen

4 — Yhdistetyt asiat T-480/93 ja T-483/93 (Kok. 1995, s. II-2305, 59 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

5 — Kursivointi tässä.

tulevaisuutta ajatellen. Tähän liittyvien tuomion kohtien sanamuoto on seuraava:

Asia Simmenthal vastaan komissio:

"sellaisessakin tilanteessa, jossa riidanalainen päätös on jo saman tarjouskilpailun yhteydessä kokonaisuudessaan pantu täytäntöön muiden kilpailijoiden hyväksi, kantajalla säilyy intressi tämän päätöksen kumoamiseen joko sen takia, että komissio ryhtyisi asianmukaisiin toimiin sitä koskevan tilanteen oikaisemiseksi tai sen takia, että komissio tekisi tulevaisuudessa asianmukaiset muutokset tarjouskilpailujärjestelmään siinä tapauksessa, että sen katsottaisiin olevan tiettyjen oikeudellisten vaatimusten vastainen" (32 kohta).

Asia Akzo Chemie vastaan komissio:

"Yhtiöllä voi olla intressi riitauttaa kanteen kohteena oleva päätös siitä huolimatta, että tässä tapauksessa kyseinen päätös oli jo pantu täytäntöön, kun kanne nostettiin. Tällaisen päätöksen kumoamisella voi itsessään olla oikeusvaikutuksia, erityisesti siten, että se estää komissiota toistamasta tämän kaltaista menettelyä ja tekee laittomaksi sen, että ECS käyttää hyväkseen sääntöjenvastaisesti toimitettuja asiakirjoja." (21 kohta)

Asia Apesco vastaan komissio:

"On korostettava, että kanne on pantu vireille perustamissopimuksen 173 artiklan kolmannen kohdan mukaisessa määräajassa. Apescolla on sitä paitsi intressi riitauttaa heinäkuun 1986 luettelo, vaikka sitä ei enää sovelletakaan, jotta väitetty lainvastaisuus ei toistuisi tulevissa luetteloissa." (16 kohta)

26. Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa tilanne on kuitenkin jokseenkin toisenlainen. Parlamentin tavoitteena ei ole toimen kumoaminen, vaan sen tarkoituksena on saada tuomio kumottua. Jos tuomio kumotaan, siitä ei seuraisi, että parlamentin itsensä toteuttama ja sillä välin peruuttama toimi (S:n nimitys) kumotaan, vaan että se vahvistetaan.

27. Jos edelleen oletetaan, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio kumottaisiin ja S:n nimittämispäätös siten periaatteessa vahvistettaisiin, parlamentilla ei toisaalta olisi tarvetta "palauttaa kantajan tilanne kohtuulliseksi". Sillä ei myöskään olisi mitään kannustinta "estää uuden samanlaisen toimen antaminen" tulevaisuudessa.

28. Tällainen tuomio antaisi sitä vastoin parlamentille vahvistuksen, että kyseessä olevan viran täyttämisessä noudatettua menetelmää ei voida moittia ja että parlamentti voi siten soveltaa sitä myös tulevai-

suudessa. Parlamentti toteaakin valituskirjelmänsä 2 kohdassa, että valituksenalainen tuomio ja sen perustelut ovat ristiriidassa henkilöstösääntöjen 29 artiklassa tarkoitettua avointen virkojen täyttämismenettelyä koskevan yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen aikaisemman oikeuskäytännön kanssa. Parlamentin mukaan tämä aiheuttaa vakavia oikeudellisia epäilyjä ja luo haitallista epävarmuutta toimielinten organisaatioon kuuluvien virkojen hyvän hallinnon kannalta. Henkilöstösääntöjen 29 artiklalle annettavalla tulkinnalla on siten tiettyä merkitystä paitsi parlamentille itselleen, myös muille toimielimille.

29. Parlamentin valituksella on siten "yhteisön oikeuden kannalta merkityksellisen" kanteen piirteitä. Parlamentille ei kuitenkaan anneta tällaista kanneoikeutta perustamissopimuksessa tai virkamiehiin sovellettavissa henkilöstösäännöissäkään.

30. Yhteisöjen tuomioistuin on käsitellyt kysymystä oikeussuojan tarpeesta valituksen yhteydessä asiassa Rendo ym. vastaan komissio 19.10.1995 antamassaan tuomiossa,[6] jonka 13 kohdassa todetaan seuraavaa:

"Yhteisöjen tuomioistuin voi todeta viran puolesta, ettei asianosaisella ole intressiä esittää tai jatkaa valitusta, jos yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen antaman tuomion jälkeen on tullut ilmi jokin seikka, jonka perusteella tuomio ei enää ole haitallinen valittajalle, ja jättää valituksen tutkimatta tai katsoa, ettei valituksella ole tästä syystä kohdetta. Lisäksi, jotta valittajalla olisi oikeussuojan tarve, valituksen on voitava mahdollisesti tuottaa valittajalle jotakin *hyötyä*".[7]

31. Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa ei ole mitään sellaista seikkaa, joka olisi tullut ilmi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion jälkeen ja jonka perusteella tuomio ei enää olisi haitallinen valittajalle. Lisäksi valittaja on itse aiheuttanut kyseessä olevan seikan.

32. Voidaanko kuitenkin sanoa, että yhteisöjen tuomioistuimen tuomio, jolla kumotaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio, voi tuottaa parlamentille jotakin *hyötyä*?

33. S:n nimityksen mahdollinen taannehtiva päteväksi julistaminen ei tosin tuottaisi parlamentille sitä "hyötyä", että S. voisi pysyä virassa, sillä virka on lakkautettu.

34. Totean itse kuitenkin, että on olemassa yksi seikka, jonka osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion kumoavasta yhteisöjen tuomioistuimen tuomiosta olisi parlamentille kiistatonta hyötyä. Tällainen tuomio suojaisi parlamenttia lopullisesti kaikkia vahingonkor-

6 — Asia C-19/93 P (Kok. 1995, s. I-3319).

7 — Kursivointi tässä.

vausvaatimuksia vastaan, joita Richard voi esittää sen vahingon johdosta, jota hän voisi väittää kärsineensä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen laittomaksi toteaman S:n nimittämispäätöksen johdosta.

35. Mielestäni tämä on riittävä syy katsoa, että valitusta ei pidä jättää tutkimatta.

Pääasia

36. Parlamentin valitus liittyy siihen, miten on tulkittava henkilöstösääntöjen 29 artiklan 1 kohtaa, jossa säädetään seuraavaa:

"Ennen toimielimessä avoinna olevan viran täyttämistä nimittävän viranomaisen on tutkittava:

a) voidaanko virka täyttää toimielimen sisäisellä ylennyksellä tai siirrolla,

b) voidaanko järjestää toimielimen sisäinen kilpailu,

c) kolmen Euroopan yhteisön muiden toimielinten virkamiesten tekemät siirtohakemukset,

ja aloitettava tämän jälkeen joko tutkintotodistuksiin tai kokeisiin tai molempiin perustuva kilpailumenettely. Kilpailumenettely vahvistetaan liitteessä III.

Kilpailumenettely voidaan aloittaa myös varallaololuettelon laatimiseksi."

37. Kuten valituskirjelmän 3 kohdasta ilmenee, parlamentti katsoo, että valituksenalainen tuomio on ristiriidassa aikaisemman oikeuskäytännön kanssa

"— nimittävän viranomaisen harkintavallan laajuuden sekä sen osalta, ettei se voi lisätä vaihtoehtojaan, jos hakijoiden joukossa on kelpoisuusvaatimukset täyttävä hakija, joka on hakenut virkaa aikaisemmassa vaiheessa,

— koska tuomiossa vahvistetaan, että [palvelukseenottomenettelyn] jokainen vaihe on päätettävä muodollisesti hylkäämällä esitetyt hakemukset ennen myöhempään vaiheeseen siirtymistä ja koska tuomiossa ei anneta mahdollisuutta verrata 29 artiklan mukaisten eri vaiheiden aikana esitettyjen hakemusten ansioita,

— niiden edellytysten osalta, joiden mukaan palvelukseen otto voidaan suorittaa avointen kilpailujen tuloksena laadittujen soveltuvien hakijoiden luetteloiden perusteella".

38. Seuraavaksi tarkastelen näitä kolmea kiistanalaista seikkaa. Ennen sitä haluan kuitenkin huomauttaa, että tarkastelun merkitys on valituksen lopputuloksen kannalta toissijainen.

39. Esittäessään nämä kolme seikkaa parlamentti ei arvostele, eikä myöskään väitä arvostelevansa kaikkia ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätelmiä, jotka johtivat S:n nimittämispäätöksen kumoamiseen.

40. Parlamentti toteaa kirjelmänsä 6 kohdassa nimenomaisesti, että se Richardin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esittämä väite oli asianmukaisesti perusteltu, jonka mukaan nimittävällä viranomaisella ei ollut silloin, kun se oli saanut tietoonsa henkilöitä, joiden hakemus voitiin käsitellä ylennyksenä tai siirtona, oikeutta siirtyä suoraan tarkastelemaan avoimien kilpailujen tuloksena laadittuja varallaololuetteloita tutkimatta ensin henkilöstösääntöjen 29 artiklan 1 kohdan b ja c alakohdassa tarjottuja mahdollisuuksia, eli sisäisen kilpailun järjestämistä tai muiden toimielinten virkamiesten siirtämistä.

41. Näin ollen voidaan katsoa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella oli ainakin kiistaton peruste kumota riidanalainen nimittämispäätös. Yhteisöjen tuomioistuin ei kuitenkaan voi kumota ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomiota, kun sen tuomiolauselma on perusteltu. Tämän vuoksi parlamentin valitus on mielestäni joka tapauksessa hylättävä.

Nimittävän viranomaisen on mahdotonta lisätä vaihtoehtojaan, jos hakijoiden joukkoon on menettelyn jossakin vaiheessa liittynyt kelpoisuusvaatimukset täyttävä hakija

42. On selvää, että jos henkilöstösääntöjen 29 artiklassa tarkoitetun menettelyn tietyssä vaiheessa hakemuksensa esittäneistä hakijoista ei nimittävän viranomaisen mukaan voida nimittää ketään, nimittävä viranomainen toteaa tämän ja siirtyy seuraavaan vaiheeseen.

43. Mutta miten toimitaan sellaisessa tilanteessa, jossa nimittävän viranomaisen johtopäätös sitä vastoin on, että yhdellä tai useammalla hakijalla on avoimen viran hoitamiseen tarvittava pätevyys?

44. Onko nimittävä viranomainen siinä tapauksessa velvollinen nimittämään yhden näistä hakijoista? Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on ollut valituksenalaisessa tuomiossa tätä mieltä.

45. Parlamentti moittii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, että se totesi tuomion 41 kohdassa, että "koska kantaja täytti avoinna olevan viran edellytykset, nimittävä viranomainen ei voinut laajasta harkintavallastaan huolimatta olla perustellusti sitä mieltä, ettei sillä ollut riittävästi valinnanvaraa sen varmistamiseksi, että palvelukseenotto tapahtuu avointa virkaa koskevan ilmoituksen mukaisesti".

46. Parlamentti väittää, että vaikka mahdollisesti ylennettäviä (ylentämiskelpoisia) hakijoita, jotka täyttävät kaikki pätevyysvaatimukset, on useita, nimittävällä viranomaisella ei ole harkintavaltansa nojalla ainoastaan oikeutta olla nimittämättä hakijaa avoimeen virkaan asiassa Küster vastaan parlamentti [8] annettujen tuomioiden mukaisesti, vaan jos se katsoo, ettei sillä ole riittävästi valinnanvaraa sen varmistamiseksi, että palvelukseenotto tapahtuu avointa virkaa koskevan ilmoituksen mukaisesti, se voi myös lisätä vaihtoehtojaan parhaan mahdollisen hakijan löytämiseksi täytettävään virkaan, kuten asiassa Anacoreta Correia vastaan komissio ja asiassa Kotsonis vastaan neuvosto annetuissa tuomioissa [9] vahvistetaan.

47. Parlamentin mukaan valituksenalainen tuomio vähentää nimittävän viranomaisen harkintavaltaa huomattavasti ja antaa virkamiesten oikeudelle edetä urallaan ehdottoman etusijan sen periaatteen kustannuksella, että jokainen nimitys on tehtävä ainoastaan yksikön etu huomioon ottaen. Tähän periaatteeseen perustuu nimittävän viranomaisen velvollisuus valita mahdollisimman pätevä, tehokas ja ehdottoman luotettava henkilö ja näin ollen myös oikeus lisätä vaihtoehtojaan.

48. Richard korostaa, että henkilöstösääntöjen 29 artiklan 1 kohdassa vahvistetaan avoimen viran täyttämisen eri vaiheiden etuoikeusjärjestys. Sitä on luettava yhdessä henkilöstösääntöjen 4 artiklan kolmannen kohdan kanssa, jonka mukaan nimittävän viranomaisen on ilmoitettava avoimesta virasta kaikkien kolmen Euroopan yhteisön henkilöstölle ainoastaan, jos avointa virkaa ei voida täyttää siirron, ylennyksen tai sisäisen kilpailun kautta. Näistä kahdesta säännöksestä ilmenee Richardin mukaan, että virkamiehillä on oikeus saada hakemuksia arvioitaessa ja hyväksyttäessä etusija seuraavissa vaiheissa esitettäviin hakemuksiin nähden. Tämän sisäisen etuoikeusjärjestelmän tarkoituksena on varmistaa virkamiesten omistautuminen uralleen. Richard väittää myös, että nimittävän viranomaisen on ratkaistava harkintavaltansa rajoissa, täyttääkö hakija kelpoisuusvaatimukset. Jos nimittävä viranomainen on saanut tyydyttävän hakemuksen, sen on valittava tämä hakija, eikä se voi siirtyä arvioimaan myöhemmissä vaiheissa esitettyjä hakemuksia. Jollei kelpoisuusvaatimukset täyttäviä hakijoita ole, nimittävä viranomainen voi siirtyä seuraaviin vaiheisiin vasta hylättyään kaikki meneillään olevassa vaiheessa esitetyt hakemukset.

8 — Asia 23/74, tuomio 12.3.1975 (Kok. 1975, s. 353, jäljempänä asia Küster I), ja asia 123/75, tuomio 25.11.1976 (Kok. 1976, s. 1701, jäljempänä asia Küster II).

9 — Asia T-118/95, tuomio 11.6.1996 (Kok. H. 1996, s. I-A-283 ja II-835) ja asia 246/84, tuomio 18.12.1986 (Kok. 1986, s. 3989).

Arviointi

49. On muistettava, että yhteisöjen tuomioistuin on todennut asiassa Van Belle vastaan neuvosto antamassaan tuomiossa [10], että henkilöstösääntöjen 29 artiklan 1 kohdan mukaan nimittävä viranomainen on velvollinen tutkimaan etusijajärjestyksen nojalla ensin sisäisen ylennyksen tai siirron mahdollisuutta siinä toimielimessä, jossa virka on avoinna, sitten mahdollisuutta järjestää tämän toimielimen sisäinen kilpailu ja sen jälkeen muiden toimielinten virkamiesten siirtohakemuksia, ja vasta näiden vaihtoehtojen osoittautuessa riittämättömiksi nimittävä viranomainen voi siirtyä joko tutkintotodistuksiin tai kokeisiin tai molempiin perustuvaan kilpailumenettelyyn. Kilpailut voivat olla joko toimielinten välisiä tai avoimia. [11]

50. Näin ollen on kiistatonta, että nimittävän viranomaisen on ensin huolellisesti tutkittava mahdollisesti ylennettävien tai siirrettävien hakijoiden hakemukset.

51. Henkilöstösääntöjen 29 artiklan 1 kohdassa vahvistetun etuoikeusjärjestyksen on nimittäin katsottava "ilmentävän periaatetta, jonka mukaan jokaisella virkamiehellä on oltava mahdollisuus omistautua uralleen omassa toimielimessään". [12]

52. Mitään yksilöllistä oikeutta ylennykseen (tai siirtoon) ei kuitenkaan ole, koska nimitykset tehdään yksinomaan valinnan perusteella ja nimittävän viranomaisen on huolehdittava siitä, että jokaista virkaa hoitamaan asetetaan mahdollisimman pätevä virkamies.

53. Asia Küster I koskee virkamiestä, joka väitti, että koska hän oli ylentämiskelpoinen, hänellä oli oikeus saada ylennys virkaan, joka vapautui hänen lähimmän esimiehensä jätettyä virkansa. Asiassa annetussa tuomiossa todettiin näin: " — — kantajan näkemys merkitsisi sitä, että kun virkamiehen virka jää avoimeksi, hänen avustajallaan on oikeus saada hänen virkansa niin pian kuin avustajan asiakirjoista ilmenee, että hänellä on viran hoitamiseen tarvittava pätevyys. Tällainen vaatimus on ristiriidassa sekä yksikön edun että muiden virkamiesten oikeuksien kanssa". [13]

54. Asiassa Küster II antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin on vahvistanut, että avoimen viran hoitamiseen vaadittavien edellytysten täyttäminen ei anna hakijalle oikeutta saada nimitystä virkaan. Yhteisöjen tuomioistuin lausui tältä osin seuraavaa:

"Vaikka henkilöstösääntöjen 29 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetään, että nimittävän viranomaisen on avoinna olevia virkoja täyttäessään ensin tutkittava, voidaanko virka täyttää toimielimen sisäisellä ylennyksellä tai siirrolla, tämä säännös ei

10 — Asia 176/73, tuomio 5.12.1974 (Kok. 1974. s. 1361).

11 — Asia C-304/97 P, Carbajo Ferrero v. parlamentti, tuomio 18.3.1999 (Kok. 1999, s. I-1749); asia T-140/94, Gutiérrez de Quijano y Llorens v. parlamentti, tuomio 22.5.1996 (Kok. H. 1996, s. I-A-241 ja II-689); asia T-52/90, Volger v. parlamentti, tuomio 12.2.1992 (Kok. 1992, s. II-121) ja asia T-3/97, Campogrande v. komissio, tuomio 19.2.1998 (Kok. H. 1998, s. I-A-89 ja II-215).

12 — Em. asia Campogrande v. komissio.

13 — Tuomion 25 ja 26 kohta.

anna virkamiehille, jotka täyttävät ylennyksen edellytykset, yksilöllistä oikeutta ylennykseen, koska jokaisen nimityksen on henkilöstösääntöjen 27 artiklan 1 kohdan mukaisesti perustuttava ensisijaisesti yksikön etuun.

Henkilöstösääntöjen 45 artiklan 1 kohdan mukaisesti ylennettävien virkamiesten ylennys 'voidaan suorittaa ainoastaan valitsemalla — — heidän ansioidensa vertailun sekä heistä laadittujen arviointien perusteella'.

Nämä säännökset osoittavat, että nimittävällä viranomaisella on tältä osin laaja harkintavalta.

Päättäessään kantajan ylentämisen sijasta aloittaa sisäisen kilpailumenettelyn nimittävä viranomainen ei siten näytä laiminlyöneen henkilöstösääntöjen 29 ja 45 artiklan mukaisia velvollisuuksiaan eikä loukanneen asianosaiselle henkilöstösääntöjen mukaan kuuluvia oikeuksia." [14]

55. Tämä sääntö koskee sekä tapauksia, joissa vain yksi ylentämiskelpoinen hakija on esittänyt hakemuksensa nimittävälle viranomaiselle (saman tuomion 17 kohta), että tapauksia, joissa hakijoita on useita.

56. "Kun ylentämiskelpoisia tai siirtokelpoisia henkilöitä on useita, nimittävä viranomainen voi päätellä, että sisäinen kilpailumenettely on yksikön edun ja palvelukseen ottamisen puolueettomuuden kannalta suotava." [15]

57. Yhteisöjen tuomioistuin on vahvistanut nämä periaatteet asiassa Mogensen ym. vastaan komissio antamassaan tuomiossa, [16] jossa se on korostanut seuraavaa:

"Sanan 'voidaanko' käyttö [henkilöstösääntöjen 29 artiklan 1 kohdan a alakohta] ilmaisee selvästi, että nimittävän viranomaisen ei tarvitse välttämättä suorittaa ylennystä, vaan sen täytyy ainoastaan tutkia tapauskohtaisesti, voidaanko ylennyksellä varmistaa henkilöstösääntöjen 27 artiklan mukaisesti, että virkaan nimitetään mahdollisimman pätevä, tehokas ja ehdottoman luotettava henkilö.

Vaikka henkilöstösääntöjen 29 artiklan 1 kohdan jakaminen eri alakohtiin merkitseekin, että nimittävän viranomaisen on tutkittava ylentämismahdollisuuksia erit-

14 — Tuomion 10–13 kohta.

15 — Asia Küster I, tuomion 24 kohta.

16 — Asia 10/82, tuomio 14.7.1983 (Kok. 1983, s. 2397, 9 ja 10 kohta).

täin huolellisesti ennen seuraavaan vaiheeseen siirtymistä, se ei kuitenkaan estä kyseistä viranomaista harkitsemasta tällaisen tutkimuksen aikana myös sitä, voitaisiinko muita tässä kohdassa mainittuja menettelyjä käyttäen saada parempia hakijoita. Siten nimittävä viranomainen voi vapaasti tutkia myös muita mahdollisuuksia."

58. Tämä merkitsee sitä, että nimittävä viranomainen voi siirtyä vuoron perään seuraaviin henkilöstösääntöjen 29 artiklan 1 kohdassa vahvistettuihin vaiheisiin, joiden kuluessa ensimmäisen vaiheen hakijoiden pätevyyttä ja ansioita voidaan verrata muiden hakijoiden pätevyyteen ja ansioihin.

59. Tätä nimittävän viranomaisen mahdollisuutta laajentaa hakijoiden joukkoa on kuitenkin käytettävä äärimmäisen varovaisesti, sillä jos siihen turvauduttaisiin järjestelmällisesti, se tekisi täysin tyhjäksi sen etuoikeuden, joka henkilöstösääntöjen 29 artiklan 1 kohdassa on kiistattomasti haluttu antaa asianomaisen toimielimen palveluksessa oleville virkamiehille. Tämä mahdollisuus on sitä paitsi aikaisemmin johtanut väärinkäytöksiin.

60. Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mainitsemasta asiakirja-aineistosta, johon edellä olen viitannut, käy ilmi, että Richardin ja S:n pätevyyttä ja työkokemusta ei ole varsinaisesti vertailtu. S. nimitettiin, koska uusille jäsenvaltioille järjestetyt avoimet kilpailut läpäisseisiin hakijoihin verrattuna hänen työkokemuksensa vastasi tarkimmin niitä edellytyksiä, joita vaadittiin kyseisiä tehtäviä varten (tai poikkesi niistä vähiten). Kuten valitukseen annetussa vastauksessa todetaan, S. valittiin lopulta virkaan "uusien jäsenvaltioiden kansalaisten riittävän edustuksen varmistamiseksi". Palaan tähän näkökohtaan kolmannen perusteen tarkastelun yhteydessä.

61. Henkilöstösääntöjen 29 artiklan 1 kohtaa on kuitenkin periaatteessa tulkittu valituksenalaisessa tuomiossa virheellisesti, kun siinä todetaan, että koska kantajan hakemus täytti avoinna olevan viran edellytykset, nimittävä viranomainen ei voinut laajasta harkintavallastaan huolimatta olla perustellusti sitä mieltä, ettei sillä ollut riittävästi valinnanvaraa sen varmistamiseksi, että palvelukseenotto tapahtuu avointa virkaa koskevan ilmoituksen mukaisesti.

62. Tämä parlamentin esittämä arvostelu on aiheellinen.

Velvollisuus hylätä esitetyt hakemukset ennen palvelukseenottomenettelyn myöhempään vaiheeseen siirtymistä

63. Parlamentti moittii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta myös siitä, että

se on todennut valituksenalaisen tuomion 29 kohdassa, että "henkilöstösääntöjen 29 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettujen mahdollisesti ylennettävien tai siirrettävien hakijoiden hakemusten hylkääminen on välttämätön edellytys sille, että tässä artiklassa säädetyn menettelyn myöhempiin vaiheisiin voidaan siirtyä — — koska kyseisessä säännöksessä vahvistetaan siinä mainittujen eri vaiheiden välinen etuoikeusjärjestys". Näin ollen parlamentti arvioi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen päättäessään valituksenalaisen tuomion 45 kohdassa seuraavaa: "Edellä esitetystä seuraa, että nimittävä viranomainen oli rikkonut henkilöstösääntöjen 29 artiklan 1 kohtaa, kun se ei ollut nimenomaisesti hylännyt kantajan hakemusta vaan oli verrannut sitä S:n hakemukseen."

64. Parlamentti kiistää toisin sanoen sen, että nimittävä viranomainen on henkilöstösääntöjen 29 artiklan 1 kohdan mukaan velvollinen muodollisesti päättämään kunkin palvelukseenottomenettelyn vaiheen hylkäämällä kyseisessä vaiheessa esitetyt hakemukset, koska 29 artiklan 1 kohdan mukaisissa eri vaiheissa hakemuksensa esittäneiden henkilöiden ansioita olisi tällöin mahdotonta verrata toisiinsa.

65. Parlamentti katsoo, että jos lopulta osoittautuisi, että paras hakija on ylennystä hakeneiden joukossa, "yksikön edun vuoksi olisi voitava siirtyä takaisin aikaisempaan vaiheeseen, mikä ei ole mahdollista, jos edellinen vaihe on päätetty ja sen yhteydessä jätetyt hakemukset hylätty".

66. Vastapuolen mainitsemaa asiassa Coussios vastaan komissio annettua tuomiota [17] ei parlamentin mukaan ole syytä ottaa huomioon, sillä nimittävä viranomainen velvoitetaan siinä väärin perustein hylkäämään henkilöstösääntöjen 29 artiklan 1 kohdassa tarkoitetussa vaiheessa esitetyt hakemukset ennen seuraavaan vaiheeseen siirtymistä.

67. Richard arvioi, että jollei kukaan toimielimen sisäisistä hakijoista täytä vaadittuja edellytyksiä, nimittävän viranomaisen on hylättävä tarkastetut hakemukset ja päätettävä toimielimen sisäiset palvelukseenottovaiheet ennen muiden toimielinten henkilöstön palvelukseenottomenettelyn aloittamista. Richardin mukaan näin on erityisesti silloin, kun nimittävä viranomainen siirtyy yhteisöjen toimielinten sisäisestä palvelukseenottomenettelystä ulkoiseen palvelukseenottomenettelyyn. Hän myöntää, että nimittävä viranomainen voi "lisätä vaihtoehtojaan", jos se tehdään ottaen huomioon yksikön etu vapaasti arvioituna. Tällainen vaihtoehtojen lisääminen ei kuitenkaan anna nimittävälle viranomaiselle mahdollisuutta verrata eri vaiheessa esitettyjä hakemuksia keskenään, vaan se voi tutkia etusijalla olevassa vaiheessa esitettyjen hakemusten lisäksi esitettyjä hakemuksia ainoastaan, jos nämä ensin mainitut hakemukset eivät täytä yksikön tarpeita ja ne on hylätty.

17 — Yhdistetyt asiat T-18/92 ja T-68/92, tuomio 23.2.1994 (Kok. H. 1994, s. I-A-47 ja II-171).

Arviointi

71. Tämä arvostelu on perusteltu.

68. Ensimmäisen valitusperusteen osalta esittämästäni arvioinnista käy jo ilmi, ettei nimittävän viranomaisen tarvitse hylätä mahdollisesti ylennettävien tai siirrettävien hakijoiden hakemuksia ennen sisäisen kilpailun järjestämistä tai seuraaviin vaiheisiin siirtymistä.

Edellytykset valita hakijat varallaololuettelosta

72. Parlamentin mukaan "valituksenalaisen tuomion 42 kohdassa vahvistetut edellytykset siirtyä tarkastelemaan avointen kilpailujen tuloksena laadittuja varallaololuetteloita ja valita hakijat niiden perusteella antavat myös aihetta vakaviin epäilyihin niiden edellytysten yhteensopivuudesta sovellettavien säännösten kanssa".

69. Nyt tarkasteltavana olevassa tapauksessa nimittävä viranomainen ei ole todennut, että ylennystä tai siirtoa hakeneet henkilöt olisivat olleet soveltumattomia hoitamaan haettua virkaa, vaan se halusi lisätä vaihtoehtojaan tarkistaakseen, löytyisikö hakijaa, jonka nimittäminen vastaisi yksikön etua vielä paremmin.

73. Valituksenalaisen tuomion 42 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomauttaa, että "uusien jäsenvaltioiden kansalaisista laaditun varallaololuettelon huomioon ottaminen edellyttää aloitetun menettelyn peruuttamista ja viran täyttöä koskevien uusien edellytysten vahvistamista".

70. Tällaista lopputulosta ei kuitenkaan voida taata etukäteen, minkä vuoksi olisi harkitsematonta hylätä henkilöstösääntöjen 29 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetut hakijat lopullisesti. Aikaisemmassa tai aikaisemmissa vaiheissa esitettyjen hakemusten hylkääminen olisi parlamentin mukaan "taas yksikön edun vastaista, jos esimerkiksi toimielinten välistä siirtoa koskevien hakemusten tarkastelun jälkeen todettaisiin, että paras hakija olikin niiden hakijoiden joukossa, jotka olivat hakeneet ylennystä sellaisessa vaiheessa, jonka nimittävä viranomainen oli jo päättänyt hylkäämällä siinä esitetyt hakemukset muodollisesti" (valituksen 30 kohta).

74. Parlamentti väittää ensinnäkin, ettei tästä perustelusta käy selvästi ilmi, onko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen nimittävälle viranomaiselle asettamat velvollisuudet täytettävä vain silloin, kun nimittävällä viranomaisella on käytettävissään asetuksen N:o 626/95 mukaisesti järjestettyjen avointen kilpailujen tuloksena laadittuja varallaololuetteloita, vai onko ne täytettävä joka kerta, kun nimittävän viranomaisen on palvelukseenottomenettelyssä otettava huomioon avointen kilpailujen tuloksena laaditut varallaololuettelot.

75. Parlamentti katsoo, että jos ensin mainittu olettama on oikea, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on rikkonut asetusta N:o 626/95, jossa siitä huolimatta, että vain uusien jäsenvaltioiden kansalaisille osoitetut avointa virkaa koskevat ilmoitukset ovat sen mukaan sallittuja, ei estetä, että tällaiset kilpailut läpäisseiden hakijoiden nimittäminen tapahtuu henkilöstösääntöjen 29 artiklan mukaisessa palvelukseenottomenettelyssä. Jollei näin olisi, kaikki poikkeusasetuksen nojalla laaditut soveltuvien hakijoiden luettelot raukeaisivat asetuksen voimassaolon päättyessä.

76. On muistettava, että avoimilla kilpailuilla ei pyritä täyttämään tiettyä virkaa, vaan ne järjestetään varallaololuetteloiden laatimiseksi saman ura-alueen tiettyyn palkkaryhmään kuuluvien virkojen täyttämistä varten. Nämä avoimet kilpailut läpäisseet hakijat merkitään soveltuvien hakijoiden luetteloon ja voidaan ottaa palvelukseen, jos heillä on tiettyä virkaa varten vaadittava pätevyys.

77. Jälkimmäisen olettaman osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perustelulla ei edelleenkään ole pätevää oikeusperustaa. Edellä mainituissa asioissa Carbajo Ferrero vastaan parlamentti ja Gutiérrez de Quijano y Llorens vastaan parlamentti annettuihin tuomioihin viitaten parlamentti väittää, että ainoa tässä yhteydessä noudatettava sääntö koskee sen varmistamista, että avoimista viroista menettelyn eri vaiheissa julkaistuissa ilmoituksissa mainitut edellytykset ja pätevyysvaatimukset ovat samat, sillä nimittävälle viranomaiselle asetettavat oikeudelliset rajat määräytyvät ilmoituksen sisällön mukaan ja nimittävän viranomaisen on noudatettava niitä koko palvelukseenottomenettelyn ajan.

78. Valituksen vastapuolen mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella oli perusteltu syy päättää, että uusien jäsenvaltioiden kansalaisista laaditun varallaololuettelon huomioon ottaminen edellyttää aloitetun menettelyn peruuttamista ja uusien virantäyttöä koskevien edellytysten vahvistamista. Hän väittää, että virka olisi pitänyt täyttää henkilöstösääntöjen mukaisessa palvelukseenottomenettelyssä ja että tätä menettelyä koskevia sääntöjä on näin ollen tutkittava sen ratkaisemiseksi, voidaanko poikkeusmenettelyn tuloksena laadittu varallaololuettelo ottaa huomioon. Valituksen vastapuoli huomauttaa, että nimittävän viranomaisen on henkilöstösääntöjen mukaan valvottava edellytysten vastaavuutta. Henkilöstösääntöjen mukaisessa virantäyttömenettelyssä julkaistu ilmoitus ja asetuksen N:o 626/95 nojalla järjestettyjä avoimia kilpailuja koskeva ilmoitus eivät kuitenkaan voi vastata toisiaan tältä osin, sillä jälkimmäisessä ilmoituksessa asetetaan väistämättä kansalaisuutta koskeva edellytys.

Arviointi

79. Valituksenalaisesta tuomiosta ilmenee mielestäni selkeästi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tarkoittaa yksinomaan sellaisia tapauksia, joissa nimittävä viranomainen, joka on aloittanut

henkilöstösääntöjen 29 artiklan 1 kohdan mukaisen menettelyn avoimen viran täyttämiseksi, siirtyy tarkastelemaan henkilöstösääntöjen säännöksistä poikkeavaan menettelyyn perustuvia varallaololuetteloita, eikä parlamentti ole mielestäni voinut erehtyä tästä.

80. Henkilöstösäännöissä vahvistetaan sellaisten sääntöjen kokonaisuus, joiden tarkoituksena on saavuttaa tasapaino yhtäältä ansioituneiden virkamiesten ammatillisen tulevaisuuden turvaamisen ja toisaalta kaikkien jäsenvaltioiden kansalaisista koostuvan julkishallinnon tehokkaan järjestämisen välillä. Tämän vuoksi henkilöstösäännöissä vahvistetaan pakottavia säännöksiä, kuten velvollisuus nimittää kukin virkamies palkkaluokkaansa vastaavaan virkaan hänen omalla ura-alueellaan tai virkaryhmässään ainoastaan yksikön etu huomioon ottaen ja kansallisuudesta riippumatta (7 artiklan 1 kohta), kielto varata virka tietyn jäsenvaltion kansalaisille (27 artiklan kolmas kohta) tai velvollisuus tutkia mahdollisuutta täyttää virka sisäisellä palvelukseenottomenettelyllä ennen ulkopuolisiin hakemuksiin siirtymistä (29 artiklan 1 kohta).

81. Neuvosto on tehnyt näihin säännöksiin useita väliaikaisia poikkeuksia. Ensimmäinen poikkeus tehtiin vuonna 1982 Helleenien tasavallan liittyessä Euroopan yhteisöön, seuraava poikkeus tehtiin vuonna 1985 Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisen yhteydessä, ja viimeisin poikkeus tehtiin vuonna 1995 asetuksella N:o 626/95, kun Itävallan tasavalta, Suomen tasavalta ja Ruotsin kuningaskunta liittyivät jäseniksi.

82. Kyseisen asetuksen 1 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"1. Vapaana olevat toimet voidaan 31 päivään joulukuuta 1999 asti täyttää nimittämällä niihin Itävallan, Suomen ja Ruotsin kansalaisia, poiketen siitä, mitä Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen 4 artiklan toisessa ja kolmannessa alakohdassa, 5 artiklan 3 kohdassa, 7 artiklan 1 kohdassa, 27 artiklan kolmannessa alakohdassa, 29 artiklan 1 kohdan a, b ja c alakohdassa sekä 31 artiklassa säädetään, rajoitettuna kuitenkin niihin toimiin, jotka on tähän tarkoitukseen toimivaltaisten toimielinten budjettineuvotteluissa osoitettu.

2. Nimityksistä toimiin palkkaluokissa A 3 — — päätetään hakemusasiakirjoihin ja kokeisiin perustuvien kilpailujen jälkeen, jotka järjestetään henkilöstösääntöjen liitteessä III määrätyillä edellytyksillä.

3. Vapaista toimista tiedotetaan riittävällä tavalla sekä sisäisesti yhteisön toimielimissä että toimielinten ulkopuolella."

83. Tämän säännöksen nojalla parlamentti julkaisi ajankohtana, joka ei ilmene asiakirja-aineistosta, kolme ilmoitusta avoimista kilpailuista *eräässä parlamentin pääosastossa* olevien jaostopäällikön (N/M) virkojen täyttämiseksi nimittämällä niihin Itävallan, Suomen ja Ruotsin kansalaisia.

84. Kilpailuja koskevissa ilmoituksissa oli seuraava toimenkuva:

"Korkeasti koulutettu virkamies, joka toimii johtajan alaisena ja jonka vastuulla on eräs Euroopan parlamentin sihteeristön erityisistä toimialoista ja jonka vastuualueeseen kuuluu erityisesti

— oman jaostonsa tehtävien jakaminen ja koordinointi sekä työntekijöiden työsuoritusten laadun varmistaminen,

— pääsihteeristön asianomaista toimialaa varten myönnettyjen talousarviovarojen hallinnointi,

— pääsihteeristön edustaminen toimielinten välisissä kokouksissa,

— mahdolliset yhteydet Euroopan parlamentin jäseniin Euroopan parlamentin toimintaan liittyvissä asioissa.

Näiden Euroopan parlamentin esimiestason virkojen tehtävät edellyttävät erinomaista kykyä koordinoida käytettävissä olevia henkilö- ja rahoitusresursseja, eli järjestää ryhmätöitä, johtaa työryhmiä ja kehittää uusia ratkaisuja työsuoritusten parantamiseksi."

85. Avointa virkaa koskeva ilmoitus nro 8011, johon Richard vastasi, oli laadittu seuraavasti:

"Virka: Hallinnollinen pääosasto
Infrastruktuurin ja sisäisten palvelujen osasto
Laitteista ja sisäisistä palveluista vastaava jaosto
1 jaostopäällikkö (N/M) (Ura-alue A 3)."

86. Viran toimenkuvaus oli esitetty seuraavasti:

"Erittäin korkeasti koulutettu virkamies, jonka vastuulla on seuraavien jaoston

yksiköiden töiden johtaminen ja organisointi:

a) Henkilöstö: kuljettajat, muuttohenkilökunta, matkatoimisto, kolmansien osapuolten kanssa tehtävien sopimusten hallinnointi;

b) Laitteet:
— hankintatoimisto: kalusto, konttorikoneet, tekniset laitteet, kopiokoneet, virka-asut
— vakuutukset ja tullimuodollisuudet
— varastot;

c) Kokouspalvelut:
— kokousten yleiset järjestelyt
— konferenssiteknikot
— muiden elinten pyynnöstä järjestettyjen kokousten hallinnointi;

d) Inventointi, rahoitus ja lähettipalvelut:
— talousarvion toteuttaminen kaikkien jaoston yksiköihin liittyvien alamomenttien osalta
— vahtimestarit.

Tehtävät edellyttävät ihmissuhdetaitoja."

87. Näiden ilmoitusten vertailu osoittaa, että toinen niistä oli osoitettu tiettyjen jäsenvaltioiden kansalaisille, ja siihen sisältyvä toimenkuva oli äärimmäisen yleisluonteinen ja saattoi koskea mitä tahansa jaostopäällikön virkaa, kun taas toisessa ei ollut mitään kansalaisuutta koskevaa ehtoa ja siinä annettiin paljon täsmällisempi kuvaus kyseessä olevista tehtävistä.

88. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomauttaa myös valituksenalaisen tuomion 44 kohdassa, että "parlamentti myöntää, että asetusta [N:o 626/95] ei sovellettu kyseisessä palvelukseenottomenettelyssä". Tätä huomautusta ei ole kiistetty yhteisöjen tuomioistuimessa käytävässä oikeudenkäynnissä.

89. Henkilöstösääntöjen 29 artiklassa tarkoitettua menettelyä koskevan vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan avointa virkaa koskevassa ilmoituksessa, joka on laadittu ennen 29 artiklan 1 kohdassa mainitun menettelyn ensimmäisen vaiheen aloittamista, vahvistetaan menettelyn puitteet erityisesti määrittämällä täytettävän viran luonne ja mainitsemalla yksikön edun mukaisilta hakijoilta vaadittavat ominaisuudet ja tiedot. [18]

90. Yhteisöjen tuomioistuimilla on ollut useita tilaisuuksia lausua kiistanalaisessa säännöksessä mainitut eri vaiheet aloittavien ilmoitusten tarpeellisesta vastaavuu-

18 — Asia 188/73, Grassi v. neuvosto, tuomio 30.10.1974 (Kok. 1974, s. 1099, 39 kohta).

desta. Yhteisöjen tuomioistuin on esimerkiksi todennut, että osallistumista koskevien edellytysten muuttaminen eri vaiheiden välillä poistaa 29 artiklan 1 kohdan säännösten oikeusvaikutuksen, sillä jos toimielin voisi muuttaa osallistumisedellytyksiä menettelyn eri vaiheiden välillä esimerkiksi lieventämällä niitä, se estäisi kyseisen toimielimen sellaisten virkamiesten ylentämisen tai siirron, jotka olisivat voineet täyttää kilpailuilmoituksessa määritellyt lievemmät edellytykset, ja antaisi toimielimille vapauden järjestää ulkoisia palvelukseenottamismenettelyjä tutkimatta ensin sisäisiä hakemuksia. [19]

91. Esillä olevassa asiassa kaikki tapahtui aivan kuin nimittävä viranomainen olisi muuttanut avointa virkaa koskevan ilmoituksen sisältöä palvelukseenottomenettelyn kuluessa.

92. Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on ollut oikeassa todetessaan valituksenalaisen tuomion 45 kohdassa, että "nimittävä viranomainen oli rikkonut henkilöstösääntöjen 29 artiklan 1 kohtaa, kun se oli verrannut kantajan hakemusta S:n hakemukseen".

93. Lisäksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on ollut oikeassa todetessaan valituksenalaisen tuomion 42 kohdassa, että "uusien jäsenvaltioiden kansalaisista laaditun varallaololuettelon huomioon ottaminen edellyttää aloitetun menettelyn peruuttamista ja uusien virantäyttöä koskevien edellytysten vahvistamista". Tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin viittasi asiassa Rasmussen vastaan komissio 18.3.1997 antamaansa tuomioon, [20] johon yhdyn täysin.

94. Kyseisessä asiassa komissio oli ensin peruuttanut henkilöstösääntöjen 29 artiklan mukaisesti julkaistun avointa virkaa koskevan ilmoituksen. Sen jälkeen komissio oli julkaissut *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* ilmoitukset asetuksen N:o 626/95 mukaisesta kilpailusta yhdeksän jaostopäällikön viran täyttämiseksi nimittämällä niihin Itävallan, Suomen tai Ruotsin kansalaisia. Yhdellä näistä avoimista kilpailuista pyrittiin erityisesti täyttämään se sama virka, jota avointa virkaa koskeva peruutettu ilmoitus oli koskenut (edellä mainittu asia Rasmussen v. komissio, tuomion 2 ja 11 kohta).

95. Mielestäni komissio on näin tehdessään noudattanut ainoaa mahdollista menettelyä, koska virkoihin oli laajennuksen johdosta nimitettävä uusien jäsenvaltioiden kansalaisia heidän kansalaisuutensa perusteella. [21]

96. En yhdy parlamentin näkemykseen, jonka mukaan poikkeusasetuksessa ei lainkaan edellytetä, että uusien jäsenval-

19 — Yhdistetyt asiat 341/85, 251/86, 258/86, 259/86, 262/86, 266/86, 222/87 ja 232/87, Van der Stijl ja Cullington v. komissio, tuomio 28.2.1989 (Kok. 1989, s. 511).

20 — Asia T-35/96 (Kok. H. 1997, s. I-A-61 ja II-187, 62 kohta).

21 — Näiden tapauksien lisäksi toimielimet voivat kuitenkin aina varata viran tietyn jäsenvaltion kansalaisille tai asettaa sen ehdoksi tietyn kielen täydellisen hallinnan silloin, kun se on perusteltua syistä, jotka liittyvät toimielinten yksikköjen tehtävien hoitoon (ks. asia 15/63, Lassalle v. parlamentti, tuomio 4.3.1964 (Kok. 1964, s. 57).

tioiden kansalaisille järjestetyt kilpailut läpäisseet hakijat "nimitetään poikkeussääntöjen mukaisesti järjestetyssä erityisessä julkipanomenettelyssä. Jos näin olisi, kaikkien toimielinten uusien jäsenvaltioiden kansalaisille järjestämien kilpailujen tuloksena laaditut soveltuvien henkilöiden luettelot raukeaisivat 31.12.1999, eli poikkeusasetuksen voimassaolon päättyessä, mitä ei lainkaan mainita poikkeusasetuksessa, eikä se myöskään ole toimielinten tai nämä kilpailut läpäisseiden hakijoiden edun mukaista" (valituskirjelmän 42 kohta).

97. Koska asetuksen N:o 626/95 tarkoituksena tai seurauksena on tietyn jäsenvaltion kansalaisten palvelukseenoton takaaminen määrätyissä rajoissa ja koska se niin ollen perustuu kokonaisuudessaan kansalaisuuteen liittyviin näkökohtiin, on järjestelmän logiikan mukaista, että tämän tiettyä kansalaisuutta suosivan ja muita syrjivän kohtelun on oltava ajallisesti rajoitettu.

98. Tämän vuoksi poikkeuksellisen valintamenettelyn tuloksena laaditut varallaololuettelot raukeavat väistämättä silloin, kun tällä tavoin täytettävien virkojen kiintiö on käytetty loppuun, ja viimeistään silloin, kun poikkeusasetuksen, jonka nojalla varallaololuettelot on laadittu, voimassaolo päättyy.

99. Valituksenalaisen tuomion 42—44 kohdassa esitettyjä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen näkemyksiä koskeva parlamentin arvostelu on mielestäni perusteeton. Näiden näkemysten merkityksellisyys osoittaa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätös kumota S:n nimittämispäätös on oikeudellisesti perusteltu ja että valituksenalaisen tuomion kumoamiseen ei näin ollen ole aihetta, vaikka ei oteta huomioon edellä 9—41 kohdassa mainitsemiani valituksen hylkäämisen perusteita.

100. Näin ollen, vaikka valituksenalaista tuomiota vastaan esitetty arvostelu on tietyiltä osiltaan oikeutettua, voin lopuksi vain ehdottaa, että yhteisöjen tuomioistuin hylkää parlamentin valituksen perusteettomana.

Oikeudenkäyntikulut

101. Muutoksenhakumenettelyyn sovelletaan yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 118 artiklan nojalla työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohtaa, jonka mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Jos parlamentin valitus hylätään ehdotukseni mukaisesti, Richardin vaatimukset on hyväksyttävä ja parlamentti on velvoitettava korvaamaan asian oikeudenkäyntikulut.

Ratkaisuehdotus

102. Ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin

— hylkää valituksen ja

— velvoittaa Euroopan parlamentin korvaamaan oikeudenkäyntikulut.